

RECOMANDĂRI

COMISIE

RECOMANDAREA COMISIEI

din 10 aprilie 2008

privind gestionarea proprietății intelectuale în activitățile de transfer de cunoștințe și Codul de bune practici pentru universități și alte organizații publice de cercetare

[notificată cu numărul C(2008) 1329]

(Text cu relevanță pentru SEE)

(2008/416/CE)

COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE,

având în vedere Tratatul de instituire a Comunității Europene, în special articolul 165,

întrucât:

- (1) Cu ocazia relansării Strategiei de la Lisabona, în 2005, șefii de state și de guverne au subliniat contribuția esențială pe care stabilirea de legături mai bune între organizațiile de cercetare, inclusiv universitățile, și industrie o poate avea la facilitarea circulației și a aplicării ideilor într-o societate dinamică bazată pe cunoaștere, precum și la creșterea competitivității și a bunăstării.
- (2) Trebuie făcut efortul de a transforma mai eficient cunoștințele în beneficii socioeconomice. Astfel, organizațiile publice de cercetare trebuie să disemineze și să exploateze mai eficient rezultatele cercetării finanțate din fonduri publice în vederea transpunerii lor în noi produse și servicii. Mijloacele pentru realizarea acestui obiectiv includ, în special, colaborările între industrie și mediul academic – cum sunt cercetarea în colaborare, pe bază de contracte sau finanțată în comun cu sectorul privat –, brevetarea și crearea de *spin-off*-uri.
- (3) Fructificarea rezultatelor cercetării finanțate din fonduri publice depinde de gestionarea adecvată a proprietății intelectuale (altfel spus, a cunoștințelor în sensul cel mai larg, incluzând, de exemplu, invenții, programe informatice, baze de date, microorganisme, indiferent dacă acestea sunt sau nu protejate de instrumente juridice cum ar fi brevetele), de dezvoltarea culturii antreprenoriale și a aptitudinilor conexe în cadrul organizațiilor publice de cercetare, precum și de mai buna comunicare și interacțiune între sectoarele public și privat.
- (4) Implicarea activă a organizațiilor publice de cercetare în gestionarea proprietății intelectuale și în transferul de cunoștințe este esențială pentru generarea de beneficii socioeconomice, pentru atragerea studenților și a oamenilor de știință, precum și pentru atragerea de finanțare pentru cercetare.
- (5) Statele membre au luat, în ultimii ani, inițiative menite să faciliteze transferul de cunoștințe la nivel național, însă discrepanțele considerabile legate de cadrul de reglementare, politicile și practicile la nivel național, precum și standardele diferite de gestionare a proprietății intelectuale la nivelul organizațiilor publice de cercetare împiedică sau blochează transferul transnațional de cunoștințe în Europa și realizarea Spațiului European de Cercetare.
- (6) În urma Comunicării Comisiei din 2007 ⁽¹⁾, prin care se definea abordarea privind stabilirea unui cadru european comun pentru transferul de cunoștințe, Consiliul European a invitat Comisia, în iunie 2007, să dezvolte, sub forma unei recomandări adresate statelor membre, orientări în ceea ce privește gestionarea proprietății intelectuale de către organizațiile publice de cercetare.
- (7) Prezenta recomandare își propune să ofere statelor membre și regiunilor lor orientări politice în vederea dezvoltării sau a actualizării liniilor directoare și a cadrului corespunzător la nivel național și să pună la dispoziția organizațiilor publice de cercetare un cod de bune practici, în scopul îmbunătățirii modului în care respectivele organizații publice de cercetare gestionează proprietatea intelectuală și transferul de cunoștințe.

⁽¹⁾ COM(2007) 182.

- (8) Colaborarea în domeniul cercetării și dezvoltării, precum și transferul de cunoștințe între Comunitate și țări terțe trebuie să se bazeze pe recomandări și practici clare și uniforme care să garanteze, în beneficiul reciproc al partenerilor, accesul corect și echitabil la proprietatea intelectuală generată în cadrul colaborărilor internaționale în domeniul cercetării. În acest context, Codul de bune practici anexat ar trebui să fie folosit ca document de referință.
- (9) Au fost identificate un număr de bune practici, ceea ce ar trebui să ajute statele membre să implementeze prezenta recomandare. Este la latitudinea fiecărui stat membru să aleagă procedurile și practicile cele mai adecvate pentru a asigura că se urmează principiile formulate în prezenta recomandare, deoarece se are în vedere că anumite practici se pot dovedi eficiente într-un stat membru, dar mai puțin eficiente în alt stat membru. Orientările existente la nivelul Comunității și al OCDE ar trebui, de asemenea, luate în considerare.
- (10) Comisia și statele membre ar trebui să monitorizeze punerea în aplicare a prezentei recomandări și impactul acesteia, precum și să stimuleze schimbul de bune practici privind transferul de cunoștințe,
5. să coopereze și să întreprindă măsuri pentru ameliorarea coerenței regimurilor respective ale proprietății intelectuale, astfel încât să faciliteze colaborările transfrontaliere și transferul de cunoștințe în domeniul cercetării și dezvoltării;
6. să întemeieze pe principiile enunțate în prezenta recomandare introducerea sau adaptarea liniilor directe și a legislației naționale în domeniul gestionării proprietății intelectuale și al transferului de cunoștințe de către organizațiile publice de cercetare, acordurile de cooperare în domeniul cercetării încheiate cu țări terțe, precum și orice alte măsuri destinate promovării transferului de cunoștințe sau definirea de noi politici ori sisteme de finanțare, cu respectarea normelor referitoare la ajutoarele de stat;
7. să ia măsuri pentru a garanta punerea în aplicare cât mai largă a Codului de bune practici, fie direct, fie prin intermediul normelor stabilite de organismele de finanțare a cercetării la nivel național și regional;
8. să garanteze participanților din statele membre și din țări terțe la proiecte internaționale de cercetare aplicarea unui tratament echitabil și corect în ceea ce privește proprietatea și accesul la drepturile de proprietate intelectuală, în beneficiul tuturor partenerilor implicați;

RECOMANDĂ STATELOR MEMBRE:

1. să se asigure că toate organizațiile publice de cercetare asumă transferul de cunoștințe drept misiune strategică;
2. să încurajeze organizațiile publice de cercetare să stabilească și să disemineze politicile și procedurile legate de gestionarea proprietății intelectuale în concordanță cu Codul de bune practici prezentat în anexa I;
3. să sprijine dezvoltarea capacității și a competențelor legate de transferul de cunoștințe, precum și măsurile destinate conștientizării și creșterii nivelului de competență al studenților, în special al celor din domeniile științei și tehnologiei, cu privire la aspectele legate de proprietatea intelectuală, transferul de cunoștințe și spiritul antreprenorial;
4. să promoveze diseminarea largă a cunoștințelor create cu sprijinul finanțărilor din bani publici, prin luarea de măsuri de încurajare a accesului deschis la rezultatele cercetării, asigurând, după caz, condițiile pentru protejarea proprietății intelectuale;
9. să desemneze un punct național de contact al cărui mandat ar trebui să includă coordonarea măsurilor privind transferul de cunoștințe între organizațiile publice de cercetare și sectorul privat, inclusiv abordarea aspectelor transnaționale, și menținerea legăturilor cu celelalte puncte naționale de contact din celelalte state membre;
10. să examineze cele mai bune practici prezentate în anexa II și să le utilizeze, ținând seama de contextul național;
11. să informeze Comisia până la 15 iulie 2010 și, ulterior, la fiecare doi ani, cu privire la măsurile luate pe baza prezentei recomandări, precum și cu privire la impactul avut de respectivele măsuri.

Adoptată la Bruxelles, 10 aprilie 2008.

Pentru Comisie
Janez POTOČNIK
Membru al Comisiei

ANEXA I

Codul de bune practici pentru universități și alte organizații publice de cercetare privind gestionarea proprietății intelectuale în activitățile de transfer de cunoștințe

Prezentul Cod de bune practici constă în trei seturi importante de principii.

Principiile politicii interne de proprietate intelectuală (desemnate în continuare prin acronimul „PI”) constituie ansamblul principiilor de bază pe care ar trebui să le aplice organizațiile publice de cercetare pentru a gestiona eficient aspectele legate de proprietatea intelectuală rezultată din activitățile lor de cercetare și dezvoltare, proprii sau în colaborare.

Principiile politicii de transfer de cunoștințe (desemnate în continuare prin acronimul „TC”) completează principiile politicii de proprietate intelectuală și tratează în mod mai detaliat transferul și exploatarea efective ale proprietății intelectuale, indiferente dacă este sau nu protejată de drepturi de proprietate intelectuală.

Principiile de cercetare colaborativă și pe bază de contract sunt aplicabile tuturor tipurilor de activități de cercetare, desfășurate sau finanțate în comun de către o organizație publică de cercetare și de sectorul privat, incluzând, în special, cercetare colaborativă (în care toate părțile îndeplinesc sarcini de cercetare) și cercetare pe bază de contract (în care activitatea de cercetare este subcontractată de către o societate privată unei organizații publice de cercetare).

Principii pentru politica internă în domeniul proprietății intelectuale

1. Dezvoltarea unei politici în domeniul PI, ca parte a strategiei pe termen lung și a misiunii organizației de cercetare, și diseminarea sa la nivel intern și extern, cu stabilirea unui punct de contact unic.
2. Politica respectivă trebuie să prevadă norme clare pentru studenți și personal cu privire, în special, la divulgarea ideilor noi care prezintă interes comercial potențial, la proprietatea asupra rezultatelor cercetării, menținerea la zi a registrelor, gestionarea conflictelor de interese cu părți terțe și a angajamentelor față de acestea.
3. Promovarea identificării, a exploatării și, după caz, a protejării proprietății intelectuale, în conformitate cu strategia și misiunea organizației publice de cercetare și în scopul maximizării beneficiilor socioeconomice. În acest scop, pot fi adoptate diferite strategii, diferențiate, eventual, în funcție de domenii științifice/tehnice specifice, cum ar fi, de exemplu, abordarea de tip „domeniu public” sau abordarea de tip „inovație deschisă”.
4. Oferirea unor stimulente corespunzătoare, astfel încât să se asigure că personalul relevant are un rol activ în implementarea politicii în domeniul PI. Asemenea stimulente nu trebuie să fie numai de natură financiară, ci și să ofere posibilitatea avansării în carieră, prin luarea în considerare, în procedurile de evaluare, a aspectelor legate de proprietatea intelectuală și de transferul de cunoștințe, alături de criteriile academice.
5. Luarea în considerare a posibilității de creare de către organizațiile publice de cercetare a unor portofolii coerente în domeniul PI, de exemplu în domenii tehnologice specifice, și, după caz, stabilirea de comunități de brevete/PI care să includă proprietate intelectuală aparținând altor organizații de cercetare. Exploatarea PI ar fi astfel ușurată, având în vedere atingerea masei critice în aceste condiții și costurile de tranzacționare reduse pentru terți.
6. Sensibilizarea studenților și a personalului de cercetare cu privire la proprietatea intelectuală și transferul de cunoștințe (TC), precum și dezvoltarea competențelor de bază în aceste domenii prin acțiuni de formare, și asigurarea competenței și a formării corespunzătoare a personalului care gestionează PI/TC.
7. Dezvoltarea și diseminarea unei politici de publicare/diseminare care să promoveze difuzarea largă a rezultatelor cercetării și dezvoltării (de exemplu, prin publicații cu acces liber), cu acceptarea, în același timp, a unei anumite întârzieri în cazurile în care se are în vedere protejarea proprietății intelectuale, deși această întârziere ar trebui menținută la nivelul minim.

Principii pentru politica de transfer de cunoștințe

8. În vederea promovării utilizării rezultatelor cercetării finanțate de la bugetul public și a maximizării impactului lor socioeconomic, luarea în considerare a tuturor tipurilor de mecanisme de exploatare posibile (cum ar fi acordarea de licențe sau crearea de *spin-off-uri*) și a tuturor partenerilor posibili pentru această exploatare (cum ar fi *spin-off-uri* sau companii existente, alte organizații publice de cercetare, investitori sau servicii ori agenții de sprijin pentru inovare) și selectarea celor mai adecvați.
9. O politică proactivă de PI/TC poate genera venituri suplimentare pentru organizațiile publice de cercetare, însă acest lucru nu trebuie considerat drept prim obiectiv.

10. Garantarea faptului că organizațiile publice de cercetare dispun, pe lângă personalul cu pregătire tehnică, de servicii profesionale de transfer de cunoștințe sau au acces la astfel de servicii, cum ar fi servicii de consultanță juridică, financiară, comercială, precum și în ceea ce privește protecția și asigurarea respectării normelor privind aplicarea proprietății intelectuale.
11. Dezvoltarea și diseminarea unei politici de acordare de licențe, în vederea armonizării practicilor în cadrul organizațiilor publice de cercetare și asigurarea imparțialității tranzacțiilor. Trebuie atent evaluate, în special, transferul drepturilor de proprietate intelectuală deținute de organizația publică de cercetare și acordarea de licențe exclusive ⁽¹⁾, îndeosebi în ceea ce privește părțile terțe noneuropene. Licențele în scopuri de exploatare trebuie să implice compensații corespunzătoare, financiare sau de altă natură.
12. Dezvoltarea și diseminarea unei politici privind crearea de *spin-off*-uri, care să permită personalului organizațiilor publice de cercetare să se angajeze, după caz, în crearea de astfel de întreprinderi – și să îl încurajeze în acest scop – și să stabilească relații clare pe termen lung între *spin-off*-uri și organizația publică.
13. Stabilirea de principii clare cu privire la repartizarea rezultatelor financiare ale transferului de cunoștințe între organizația publică de cercetare, departament și inventatori.
14. Monitorizarea protecției proprietății intelectuale și a activităților de transfer de cunoștințe și de rezultate conexe și diseminarea periodică a acestora. Rezultatele cercetării desfășurate de organizația publică de cercetare, orice expertiză și drepturi de proprietate intelectuală conexe trebuie să beneficieze de o mai mare vizibilitate pentru sectorul privat, în vederea promovării exploatarei lor.

Principii privind cercetarea colaborativă și pe bază de contract ⁽²⁾

15. Normele care guvernează activitățile de cercetare colaborativă și pe bază de contract trebuie să fie compatibile cu misiunea fiecăreia dintre părți. Aceste norme trebuie să ia în considerare nivelul de finanțare privată și să fie în concordanță cu obiectivele activităților de cercetare, în special cele privind maximizarea impactului comercial și socioeconomic al cercetării, sprijinirea obiectivului organizației publice de cercetare de atragere de finanțări pentru cercetare din fonduri private, menținerea unei poziții în materie de proprietate intelectuală care să îi permită să continue cercetarea academică și colaborativă și evitarea obstacolelor în calea diseminării rezultatelor activităților de C&D.
16. Aspectele legate de PI trebuie clarificate la nivel managerial și cât mai devreme posibil în cursul proiectului de cercetare, în mod ideal înainte de începerea acestuia. Aspectele legate de PI includ alocarea drepturilor de proprietate intelectuală generate în cadrul proiectului (denumite în continuare „informații generate” – *foreground*), identificarea proprietății intelectuale aflate în posesia părților înainte de începerea proiectului (denumite în continuare „informații prealabile” – *background*) și care sunt necesare pentru executarea proiectului sau în scopul exploatării, drepturile de acces ⁽³⁾ la informațiile prealabile și la informațiile generate și modul de repartizare a veniturilor.
17. Într-un proiect de cercetare colaborativă, proprietatea asupra informațiilor generate trebuie să revină părții care le-a produs, dar poate fi alocată diferitelor părți pe baza unui acord contractual încheiat în prealabil, care să reflecte în mod adecvat interesele, sarcinile și contribuțiile financiare sau de altă natură la proiect ale părților respective. În cazul cercetării pe bază de contract, informațiile generate de organizațiile publice de cercetare aparțin părții care reprezintă sectorul privat. Proprietatea asupra informațiilor prealabile nu trebuie să fie afectată de proiect.
18. Drepturile de acces ⁽³⁾ trebuie clarificate între părți cât mai devreme posibil în cursul proiectului de cercetare, în mod ideal înainte de începerea acestuia. În cazurile în care este necesar în scopul desfășurării proiectului de cercetare sau pentru exploatarea informațiilor generate ale unei părți, ar trebui să se acorde drepturi de acces la informațiile generate și la informațiile prealabile de care dispun celelalte părți, în condiții care să reflecte în mod adecvat interesele, sarcinile, contribuțiile financiare și de altă natură la proiect.

⁽¹⁾ În ceea ce privește rezultatele activităților de C&D care au mai multe domenii posibile de aplicare, trebuie evitată acordarea de licențe exclusive fără niciun fel de delimitare a câmpului specific de aplicare. Mai mult, de regulă, organizația publică de cercetare trebuie să rezerve drepturi corespunzătoare pentru a facilita diseminarea și cercetarea pe viitor.

⁽²⁾ Atunci când o organizație publică de cercetare se angajează în activități de cercetare colaborativă sau pe bază de contract cu un partener industrial, Comisia va considera în mod automat (adică fără a exista obligația de notificare) că partenerului industrial nu îi este acordat niciun fel de ajutor de stat indirect prin intermediul organizației publice de cercetare dacă sunt îndeplinite condițiile stabilite în documentul intitulat *Community Framework for State Aid for R&D&I* [Cadru comunitar privind ajutoarele de stat pentru activitățile de cercetare, dezvoltare și inovare] (JO C 323, 30.12.2006 – în special punctele 3.2.1 și 3.2.2).

⁽³⁾ Drepturile de acces se referă la drepturile pe care și le acordă reciproc părțile, spre deosebire de licențele acordate terților. Prin acestea trebuie să se determine ce părți din informațiile prealabile/informațiile generate și de care dintre părți se pot folosi în scopuri de cercetare și/sau de exploatare și în ce condiții.

ANEXA II

Practici ale autorităților publice care facilitează gestionarea proprietății intelectuale în cadrul activităților de transfer de cunoștințe desfășurate de universități și de alte organizații publice de cercetare*Transferul de cunoștințe ca misiune strategică a organizațiilor publice de cercetare*

1. Transferul de cunoștințe între universități și industrie devine o prioritate permanentă, politică și operațională pentru toate organismele de cercetare finanțate de la bugetul public dintr-un stat membru, atât la nivel național, cât și la nivel regional.
2. Acest subiect este, în mod evident, responsabilitatea ministerului care are în responsabilitate coordonarea cu alte ministere a inițiativelor de promovare a transferului de cunoștințe.
3. Fiecare minister și fiecare organism regional care desfășoară activități de transfer de cunoștințe desemnează un funcționar responsabil pentru monitorizarea impactului acestora. Acești funcționari se reunesc periodic pentru a schimba informații și pentru a discuta modalitățile de îmbunătățire a transferului de cunoștințe.

Politici de gestionare a proprietății intelectuale

4. Se încurajează gestionarea corespunzătoare a proprietății intelectuale rezultate din finanțări publice și se impune ca această gestionare să respecte principiile stabilite care iau în considerare interesele legitime ale industriei (de exemplu, constrângerile temporare legate de păstrarea confidențialității).
5. Politica de cercetare promovează recursul la sectorul privat pentru identificarea nevoilor tehnologice și pentru stimularea investițiilor private în cercetare și încurajarea exploatarei rezultatelor cercetării finanțate de la bugetul public.

Capacități și aptitudini pentru transferul de cunoștințe

6. Organizațiile publice de cercetare și personalul lor au la dispoziție suficiente resurse și stimulente pentru a se angaja în activități de transfer de cunoștințe.
7. Se iau măsuri pentru a se asigura disponibilitatea și facilitatea recrutării de personal calificat (cum ar fi responsabili pentru activitățile de transfer tehnologic) de către organizațiile publice de cercetare.
8. Este disponibil un set de contracte-tip, precum și un instrument de facilitare a deciziei cu privire la alegerea tipului de contract cel mai adecvat, în funcție de o serie de parametri.
9. Înainte de a se stabili noi mecanisme de promovare a transferului de cunoștințe (cum ar fi scheme de mobilități sau de finanțare), sunt consultate grupurile corespunzătoare de părți interesate, cum ar fi IMM-urile, industria în sens larg, precum și organizațiile publice de cercetare.
10. Se promovează punerea în comun a resurselor de către organizațiile publice de cercetare la nivel local sau regional acolo unde acestea nu dispun de masa critică sub raportul bugetului de cercetare pentru a se justifica existența unui birou propriu de transfer de cunoștințe sau a unui responsabil în materie de proprietate intelectuală.
11. Se lansează programe de sprijin pentru *spin-off*-uri de cercetare, care includ activități de formare în materie de spirit antreprenorial și prevăd o interacțiune puternică între organizațiile publice de cercetare și incubatoarele locale de afaceri, investitori, agenții de sprijin pentru întreprinderi etc.
12. Se pune la dispoziție finanțare guvernamentală pentru sprijinirea transferului de cunoștințe și participarea întreprinderilor la activitățile organizațiilor publice de cercetare, inclusiv prin angajarea de experți.

Coerența cooperării transnaționale

13. În vederea promovării transferului transnațional de cunoștințe și a facilitării cooperării cu părți din alte țări, deținătorul proprietății intelectuale rezultate din activități de cercetare finanțate de la bugetul public este definit prin reguli clare și se facilitează accesul la informațiile respective, împreună cu orice condiții de finanțare care ar putea afecta transferul de cunoștințe. Regimul instituțional de proprietate – prin opoziție cu regimul „privilegiul profesorului” – este considerat drept regimul juridic aplicabil din principiu drepturilor de proprietate intelectuală în cadrul organizațiilor publice de cercetare din majoritatea statelor membre UE.
14. La semnarea acordurilor de cooperare internațională în domeniul cercetării, termenii și condițiile referitoare la proiecte finanțate prin sisteme de finanțare din ambele țări acordă tuturor participanților aceleași drepturi, în special în ceea ce privește drepturile de proprietate intelectuală și restricțiile de utilizare conexe.

Diseminarea cunoștințelor

15. Organizațiile publice implementează accesul liber în materie de evaluare colegială a publicațiilor științifice rezultate din cercetarea finanțată de la bugetul public.
16. Se promovează accesul liber la datele cercetării, în conformitate cu documentul intitulat *OECD Principles and Guidelines for Access to Research Data from Public Funding* [Principiile și liniile directoare ale OECD cu privire la accesul la datele cercetării finanțate de la bugetul public], luând în considerare restricțiile legate de exploatarea în scopuri comerciale.
17. În legătură cu politicile legate de accesul liber, se dezvoltă, cu finanțare de la bugetul public, facilități de arhivare pentru rezultatele cercetării (cum ar fi baze de date accesibile pe internet).

Monitorizarea punerii în aplicare

18. Se pun în practică mecanismele necesare de monitorizare și evaluare a progreselor înregistrate de organizațiile publice de cercetare naționale în activitățile de transfer de cunoștințe, de exemplu rapoartele anuale individuale ale organizațiilor publice de cercetare. Aceste informații, împreună cu cele mai bune practici, sunt, de asemenea, puse la dispoziția celorlalte state membre.
-